

Sygn. akt VI Gz 164/13

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2013r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Barbara Frankowska

Sędziowie: SSO Michalina Sanecka (spr.)

SSO Beata Hass-Kloc

Protokolant: asyst. sędziego Karolina Sitek-Pelc

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2013r. w Rzeszowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa: J. K., (...) s. c. w J.

przeciwko: (...) S. A. Oddział w Polsce

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego w Przemyślu
V Wydziału Gospodarczego z dnia 5 marca 2013r., sygn. akt V GNc 1213/12;

postanawia:

1. odrzucić zażalenie na pkt. I postanowienia Sądu Rejonowego
w Przemyślu V Wydziału Gospodarczego z dnia 5 marca 2013r., sygn. akt V GNc 1213/12;
2. oddalić zażalenie na pkt. II postanowienia Sądu Rejonowego w Przemyślu
V Wydziału Gospodarczego z dnia 5 marca 2013r., sygn. akt V GNc 1213/12;
3. zasądzić od powoda J. K., (...) s.c. w J. na rzecz pozwanego (...) S. A. Oddział w Polsce kwotę 917 zł (słownie:
dziewięćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy Sąd Gospodarczy
w Przemyślu uchylił nakaz zapłaty z dnia 4 grudnia 2012r., sygn. akt VI GNc 1213/12 (pkt. I) i odrzucił pozew (pkt. II).

W uzasadnieniu powyższego wskazał, że pozwany, jako oddział, nie posiada zdolności sądowej w rozumieniu art. 33 kc.

We wniesionym na powyższe orzeczenie zażaleniu powód domagał się uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy Sądowi I instancji celem dalszego rozpoznania oraz zasądzenia kosztów postępowania zażaleniowego.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie art. 492¹ § 2 kpc w zw.
z art. 70 § 1 kpc polegającym na nie wezwaniu powoda do usunięcia braków

w zakresie zdolności sądowej pozwanego co skutkowało uchylem nakazu zapłaty oraz odrzuceniem pozwu, w sytuacji gdy usunięcie braków było możliwe w trybie art. 70 § 1 kpc.

W uzasadnieniu powyższego skarżący podniósł, że Sąd Rejonowy nie wezwał go do usunięcia braku we wskazanym terminie, na co wskazuje powołany przez Sąd art. 492¹ § 2 kpc. Zdaniem powoda brak ten mógł być usunięty poprzez wezwanie powoda do uściślenia oznaczenia strony powodowej, czego powód dokonał już w zażaleniu. Powód nie zgodził się także z interpretacją pozwanego, dotyczącą art. 5 pkt. 4 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

W odpowiedzi na zażalenie pozwany wniósł o odrzucenie zażalenia na podstawie art. 373 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc w zakresie zaskarżenia postanowienia w części dotyczącej uchylem nakazu zapłaty z dnia 7 lutego 2013r.; oddalenie zażalenia w pozostałym zakresie jako oczywiście bezzasadnego, a w przypadku nieuwzględnienia w/w o oddalenie zażalenia

w całości; zasądzenie od powoda kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu zażaleniowym według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powyższego pozwany wskazał, że orzeczenie w przedmiocie uchylem nakazu zapłaty nie podlega zaskarżeniu, a zatem zażalenie w tym zakresie winno zostać, w oparciu o art. 373 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc odrzucone.

Dalej pozwany argumentował, że z treści pozwu wynika w sposób jednoznaczny, że stroną pozwaną jest oddział przedsiębiorcy zagranicznego. Powód wskazał nie tylko sam oddział, ale i jego adres, a nie adres spółki (...) S. A. w Grecji. Również dołączone do pozwu pełnomocnictwo zostało udzielone przez oddział. Zdaniem pozwanego brak zdolności sądowej ma

w niniejszej sprawie charakter nieusuwalny. Wprowadzenie zaś w miejsce oddziału spółkę grecką prowadziłoby do zmiany podmiotowej powództwa. Usunięcie takiego braku nie jest możliwe w trybie art. 70 kpc. Konieczną przesłanką do uzupełnienia takiego braku jest zachowanie tożsamości stron, a więc zachowanie takiego stanu rzeczy, w którym zarówno przed uzupełnieniem jak i po uzupełnieniu braku zdolności sądowej stroną pozostaje ten sam podmiot.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zażalenie powoda wniesione na pkt. I zaskarżonego postanowienia podlegało odrzuceniu, o czym Sąd Okręgowy orzekł po myśli art. 373 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc. Na zaskarżone w tej części postanowienie zgodnie z obowiązującym porządkiem prawnym nie przysługuje żaden środek zaskarżenia. Zażalenie przysługuje bowiem na postanowienia Sądu I instancji i zarządzenia przewodniczącego enumeratywnie wymienione w art. 394 § 1 kpc, a także w przypadkach przewidzianych w odrębnych przepisach. Ponadto zażalenie do Sądu Najwyższego na postanowienia sądu II instancji zostało uregulowane osobno w art. 394¹ kpc. Kwestię zażalenia na postanowienia sądu II instancji reguluje z kolei odrębnie przepis art. 394² kpc.

Orzeczenie w przedmiocie uchylem z urzędu nakazu zapłaty nie mieści się w żadnej z w/w grup. Ponadto orzeczenie to nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie. To bowiem takie orzeczenia, które zamykają stronie drogę do wydania rozstrzygnięcia merytorycznego, gdy jednocześnie po ich wydaniu sąd jest zwolniony z dalszego podejmowania czynności procesowych

(por. uchwałę SN z dnia 24.11.1998r., III CZP 44/98, OSNC 1999/5/87).

W pozostałym zakresie zażalenie powoda zasługiwało na oddaleniu.

Sąd Okręgowy nie podziela zarzutu powoda, iż Sąd I instancji był zobowiązany wezwać powoda do uzupełnienia braku zdolności sądowej pozwanego w trybie art. 70 kpc.

Z regulacji prawnej zawartej w art. 492¹ § 2 kpc wynika druga podstawa uchylenia nakazu zapłaty z urzędu a to ujawnienie okoliczności, że pozwany w chwili wniesienia pozwu nie miał zdolności sądowej, zdolności procesowej albo organu powołanego do jego reprezentowania, a braki te nie zostały usunięte w wyznaczonym terminie zgodnie z przepisami kodeksu. W przepisie tym mowa jest o brakach dotyczących pozwanego, gdyż istnienie zdolności sądowej procesowej bądź organu powołanego do reprezentowania powoda powinno zostać zbadane przez sąd w trybie art. 202 zd. 3 w zw. z art. 70 § 1 i 71 kpc na wstępnym etapie postępowania po wniesieniu pozwu, a przed wydaniem nakazu zapłaty. W przypadku pozwanego etap badania powyższych kwestii zwykle przesuwa się w czasie – niejako na późniejszy etap (po wydaniu nakazu zapłaty), gdyż na ogół dopiero wtedy braki te zostają ujawnione, przy próbie doręczenia nakazu zapłaty i odpisu pozwu. Braki w zakresie zdolności sądowej, o jakich mowa w komentowanym przepisie, muszą istnieć w chwili wniesienia pozwu. Jeżeli braki te są nieusuwalne lub nie zostały usunięte w terminie pozew podlega odrzuceniu (tak komentarz do art. 492¹ kpc pod red. M. Manowskiej, wydanie 1, Warszawa 2011, str. 1164).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że brak zdolności sądowej pozwanego istniał w chwili wniesienia pozwu i był brakiem nieusuwalnym. Należy tutaj zaznaczyć, że powód w pozwie wskazał wprost, iż stroną pozwaną jest oddział, wskazał także adres oddziału. Z dołączonych zaś do pozwu dokumentów w postaci faktur VAT wynika w sposób jednoznaczny, iż stroną jest oddział, a nie spółka mająca siedzibę w Grecji. Sąd Rejonowy dysponując tak przedłożonym materiałem dowodowym nie mógł mieć żadnych wątpliwości co do oznaczenia strony pozwanej. Sąd podziela stanowisko Sądu Najwyższego, wyrażone w postanowieniu z dnia 24 września 2004r., I CK 131/04, OSNC 2005/9/156, iż przesłanką warunkującą uzupełnienie braku w zakresie zdolności sądowej jest zachowanie tożsamości strony dotkniętej brakiem. Innymi słowy przepis art. 70 kpc wyklucza wyeliminowanie jednostki pierwotnie wskazanej jako strona i wprowadzenie w to miejsce do procesu zupełnie innego podmiotu, mającego własną zdolność sądową.

W tym miejscu należy podkreślić, że wykracza poza ramy obowiązku Sądu, wynikającego z art. 5 kpc, informowanie powoda o istnieniu właściwego podmiotu, mającego przymioty pozwalające na przeprowadzenie z jego udziałem ważnego procesu – zwłaszcza gdy strona powodowa reprezentowana jest przez profesjonalnego pełnomocnika.

Nie zasługują na aprobatę zarzuty powoda dotyczące błędnej interpretacji art. 5 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Zgodnie z art. 64 kpc zdolność sądową ma każda osoba fizyczna i prawna, a także jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną lub organizacja społeczna dopuszczona do działania na podstawie obowiązujących przepisów, choćby nie posiadała osobowości prawnej.

Stosownie do treści art. 307 ksh spółki akcyjne mające siedzibę za granicą mogą tworzyć oddziały lub przedstawicielstwa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a warunki ich tworzenia określa odrębna ustawa. Odrębną ustawą w tym przedmiocie jest ustawa z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. 2010 nr 220 poz.1447 z późn. zm. – dalej usdg) Zgodnie z art. 85 ust. 1 usdg dla wykonywania działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przedsiębiorcy zagraniczni, mogą na zasadzie wzajemności, o ile ratyfikowane umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej, tworzyć oddziały z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zwane dalej „oddziałami”.

Przedsiębiorca zagraniczny tworzący oddział może wykonywać działalność gospodarczą wyłącznie w zakresie przedmiotu działalności przedsiębiorcy zagranicznego (art. 86 usdg). Oddziały te są wpisywane do Krajowego Rejestru Sądowego.

Powyższe jednak nie wystarcza, aby stwierdzić, że oddział przedsiębiorcy zagranicznego ma zdolność prawną, czy też przymiot osoby prawnej.

Oddział spółki definiowany jest w art. 5 pkt 4 ustawy

usdg, jako wyodrębniona i samodzielna organizacyjnie część działalności gospodarczej, wykonywana przez przedsiębiorcę poza siedzibą przedsiębiorcy lub głównym miejscem wykonywania działalności.

Tak rozumiany oddział nie ma osobowości prawnej, jest wyodrębnioną jedynie w oparciu o kryterium lokalizacji częścią działalności gospodarczej przedsiębiorcy. Nie ulega wątpliwości, że podmiotem prawa jest wyłącznie przedsiębiorca, w tym zagraniczny, a oddział to tylko wyodrębniona organizacyjnie (w mniejszym lub większym stopniu) część działalności gospodarczej i oznacza jedynie wyodrębnienie części majątku potrzebnego do jej prowadzenia oraz wyłonienie osób, których czynności składają się na działalność oddziału.

W literaturze przyjmuje się, że oddział przedsiębiorcy zagranicznego, chociaż wyodrębniony pod względem organizacyjnym, ekonomicznym

i technicznym to nie posiada podmiotowości (osobowości prawnej)

w stosunkach gospodarczych i stroną w postępowaniu sądowym jest sam przedsiębiorca zagraniczny (zob. M. Sieradzka teza 1 komentarz do art. 85 usdg – LEX; M. Szydło „Charakter prawny oddziału przedsiębiorców zagranicznych” Glosa 2004.12.19 – teza 2 LEX, Emilia Wieczorek, Komentarz do art. 85 usdg, Andrzej Janiak, Komentarzu do art. 43⁶ kc).

Kwestia zdolności sądowej pozwanego jest kwestią podstawową, badaną z urzędu, zważywszy na istotność sankcji związanych z brakiem tej zdolności ukształtowanej w treści art. 379 kpc jako nieważność postępowania. Stąd też kwestia ta nie może budzić żadnych wątpliwości, nie podlega dointerpretacjom, ani też domniemaniom w zakresie nieprecyzyjnego sformułowania strony pozwanej.

Jeszcze raz należy wskazać, że z pozwu oraz załączonych dokumentów wynika, iż powód pozywa oddział w Polsce przedsiębiorstwa zagranicznego. Nie wynika i nie sposób wywieść, iż oddział ten wskazany jest jedynie jako adres, miejsce do doręczeń, podstawa właściwości.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd, na mocy art. 385 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc oddalił zażalenie powoda na pkt. II orzeczenia jako oczywiście bezzasadne.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu znajduje uzasadnienie w art. 98 § 1

i 3 kpc w zw. z art. 391 § 1 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc oraz § 6 pkt. 6 w zw.

z § 13 ust. 2 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2002, Nr 163, poz. 1348).

Z:

1. odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć pełn. stron;

2. po nadejściu zwrotnych potwierdzeń odbioru akta sprawy zwrócić SR Sądowi Gospodarczemu w Przemyślu.